

Loppuraportti (lyhyt versio)

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

1. Toteuttajan nimi

Elävä Itämeri säätiö sr.

Partnerina: Luonnon- ja riistanhoitosäätiö sr.

2. Perustiedot

Järki Pelto (hanketunnus 35666) on Elävä Itämeri säätiön (Baltic Sea Action Group, BSAG) tiedonvälityshanke, jota toteutettiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimialueella Salon ja Paimion kaupunkien sekä Sauvon kunnan alueella 1.1.2017-31.12.2018 välisenä aikana. Hankkeen kohderyhmää olivat kolmen kunnan viljelijät.

Hanketta rahoitettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämissohjelman vesiensuojelun ja ravinteiden kierrätyksen erillisrahoituksesta a. Sen budjetti oli 138 081,80 euroa ja toteutuneet kustannukset 112 388,50 euroa.

3. Hankkeen tavoitteet

- 1) Hankkeen päätavoitteena oli lisätä merkittävästi seudun viljelijöiden tietotasoa savimaiden kasvukunnon parantamisesta sekä peltoluonnon monimuotoisuudesta niin käytännönläheisellä tavalla, että se johtaa konkreettisiin toimenpiteisiin, joiden tuloksena ravinteiden ja saviaineksen huuhtouminen vesistöihin vähenee, peltojen vedenpidätyskyky paranee ja luonnon monimuotoisuus niin maan päällä kuin maaperässäkin lisääntyy.
- 2) Toisena tavoitteena oli kehittää toimintamalli, jossa hankkeen koordinoinnin hoitaa paikallinen viljelijä, jonka tukena 8 - 10 henkinen valikoitu viljelijäryhmä osallistuu tapahtumien suunnitteluun. Tätä mallia testattiin, jotta tavoitettaisiin seudun viljelijät mahdollisimman runsaslukuisesti. Viljelijöiden aikatauluista, kiinnostuksen kohteista ja tarpeista tietävät parhaiten viljelijät itse.
- 3) Kolmantena tavoitteena oli lisätä tutkijoiden ja viljelijöiden välistä vuorovaikutusta. Tietovaihtoa on nykyisin varsin vähän, vaikka molemmille ammattiryhmille olisi hyötyä runsaammasta vuorovaikutuksesta.
- 4) Neljäntenä, määrällisenä tavoitteena oli saada hankkeeseen osallistumaan noin puolet (n.600) seudun viljelijöistä (alueella yhteensä n. 1200 viljelijää), joista monet toivottavasti osallistuvat useaan tilaisuuteen. Median kautta tavoitteena oli saavuttaa vielä suurempia viljelijämääriä.

4. Toimenpiteet

Hankesuunnitelman mukaisesti toteutettiin seuraavat tapahtumat:

- 1) 10 luentotilaisuutta
- 2) 5 pellonpiennartilaisuutta
- 3) 2 kesäretkeä
- 4) 5 videota (ja lisäksi yhden ulkomaalaisen videon käännöstekstitys suomeksi)

Toimenpiteiden suunnittelusta, toteutuksesta ja viestinnästä vastasi hyvin yhteen pelannut tiimi, jossa oli mukana BSAG:n ja LRS:n työntekijöitä, hanketta koordinoanut viljelijä, hänen tukenaan toiminut SaMaRa-viljelijäryhmä sekä kolmen kunnan maaseututoimistojen edustajat.

Viljelijäkysely

Hankesuunnitelman mukaisesti hankkeen alkuvaiheessa laadittiin kysely, jonka tavoitteena oli kartoittaa alueen viljelijöiden tietämystä, näkemyksiä ja toiveita savimaiden kasvukunnon hoidosta. Kyselyn laatimiseen osallistui koko Järki-tiimi ja SaMaRa-ryhmä. Vastauksia saatiin 118, vastausprosentti oli hieman yli 10 %. Jakelu oli noin 900 viljelijää. Tulosten perusteella tarvetta maan kasvukuntoon liittyvän tiedon jakamisesta oli erittäin paljon hankealueella talvella 2017. Kysely osoittautui hyödylliseksi, siitä saatiin odotettua enemmän vinkkejä hankkeen sisällön suunnitteluun.

Kysely oli tarkoitus toistaa hankkeen loppuvaiheessa syksyllä 2018, mutta sitä ei resurssipulan takia voitu toteuttaa.

Ensimmäinen luentotilaisuus: Jussi Knaapi Halikossa 2.3.2017

Tilaisuus pidettiin Halikon koulukeskuksen auditoriossa iltatilaisuutena. Auditorioon mahtuu 200 kuulijaa, ja istumapaikat loppuivat hyvissä ajoin ennen tilaisuuden alkua. Arviolta paikalla oli n. 220 kuulijaa, joista valtaosa paikallisia viljelijöitä eli hankkeen kohderyhmää. Tilaisuus onnistui erinomaisesti ja jo ensimmäisellä kerralla tuli selväksi, että seudun viljelijät ovat erittäin kiinnostuneita saamaan lisätietoa savimaiden kasvukunnon parantamiskeinoista, mutta myös taustatiedoista.

Jussi Knaapi on isokyröläinen viljelijä, kokeilija ja toimittaja, joka on perehtynyt maan kasvukunnon parantamiseen. Knaapi kävi vuonna 2015 vieraillessaan SaMaRa-ryhmässä, ja ryhmä piti hänen käytännönläheisestä otteestaan ja tavasta esittää asioita. SaMaRa-ryhmä ja Järki-tiimi yhdessä päättivät valita Jussi Knaapin ensimmäiseksi Järki Peltö -hankkeen luennoitsijaksi. Ryhmässä arvioitiin, että hän osaisi käytännönläheisesti avata maan kasvukuntoon liittyviä perusasioita seudun viljelijöille. Knaapi piti kaksituntisen luennon täpötäydessä auditoriossa, jossa

myös seisomapaikat täyttyivät. Esityksestä saatiin erinomaista palautetta, ja keväällä toteutetussa viljelijäkyselyssä tätä esitystä pyydettiin jopa uusintana. Knaapin esityksen yksi pääviestejä oli, että maaperän mikrobiologiaan ei kiinnitetä juuri ollenkaan huomiota, vaikka sillä on ehkä kaikkein suurin merkitys kasvien kasvun kannalta.

<https://www.jarke.fi/sites/default/files/jarkipeltoluento2.3.2017korjattu.pdf>

Toinen luentotilaisuus laivaristeilyllä 22.3.2017

Järki Pelto-hanketta pyydettiin pitämään maaperän hoidon perusasioista luentoa hankealueen maaseututoimien järjestämälle laivaristeilylle. Sovittiin, että **koordinaattori Olli-Pekka Ruponen** osallistuu risteilyyn ja pitää toivotun esitelmän. Laivaristeily Paimion yhteistoiminta-alueen viljelijöille järjestettiin 22.3.2017 Viking Amorellalla ja Viking Gracella. Ruponen piti kahden tunnin mittaisen esityksen viljelijöille, joista suurin osa oli Sauvon ja Paimion alueelta (yhteensä noin 70 henkeä, joista 52 hankealueen viljelijää sekä kaksi maaseutusihteeriä). Koska läsnä oli erittäin merkittävä osa hankealueen viljelijöistä, katsoimme tämän olevan erinomainen valmiiksi järjestetty tilaisuus hankkeen tavoitteiden kannalta.

Ensimmäinen pellonpiennarpäivä Perniössä 12.4.2017

Ensimmäinen pellonpiennarpäivä päätettiin järjestää teemasta eroosion vähentäminen ja paikaksi valittiin Perniö Salon eteläosassa. Perniöstä löydettiin sopiva peltolohko logistisesti toimivassa paikassa (pellon hallinta Juha Wikström, Särkisalo) Perniön VPK-talon läheisyydestä. Tilaisuuteen puhujiksi kutsuttiin Luken eroosiotutkija **Harri Lilja** ja kerääjäkasvien asiantuntija **Kari Koppelmäki**. Lilja puhui sisätiloissa ja Koppelmäki maastossa. Molemmilla oli kaksi esitystä iltapäivän aikana.

Tilaisuus veti paikalle n. sata viljelijää ja Salon uuden kaupunginjohtajan sekä muutamia yrityksiä, jotka pystyttivät omat esittelypisteensä pihalle ja sisälle. Tilaisuutta mainostettiin paikallislehdissä, Järki Pelto facebook-ryhmässä ja Järki Pellon viljelijärekisterissä mukana oleville lähetetyllä tekstiviestillä.

<https://www.jarkei.fi/sites/default/files/jarkipeltopiennartilaisuus12.4.2017.pdf>

Kesäretki Uudellemaalle 14.7.2017

SaMaRa-ryhmä pohti keväällä kiinnostavimpia retkikohteita hankesuunnitelman mukaan toteutettavalle kesäretkelle. Suunnaksi valittiin Uusimaa, ja siellä kolme maatilaa, joissa maaperäasioihin kiinnitetty erityistä huomiota: Kilpiän tila (**Tuomas ja Iiris Mattila**, Lohja), Knehtilän tila (**Markus Eerola**, esittelijänä myös **Kari Koppelmäki**, Hyvinkää), Verkatakkilan tila (**Sirkku Puumala ja Patrick Nyström**, Vihti). Mukana 35 osallistujaa + mediaa 6 kpl (7 henk.)

<https://www.jarkei.fi/sites/default/files/jarkipeltobussiretki14.7.2017korjattu.pdf>

Toinen pellonpiennarpäivä Salossa Puontin peltopäivässä 18.8.2017

Järki Pellon toinen pellonpiennarpäivä päätettiin järjestää osana hankealueella toimivaa viljelijöille suunnattua tapahtumaa, Puontin peltopäivää. Sinne odotettiin tuhansia viljelijöitä yhden päivän aikana. Järki Pelto -hankkeella oli oma osasto peltopäivässä, ja ohjelmanumerona **Jussi Knaapin** esittelemä sadeveesisimulaattori. Sen kanssa Knaapi havainnollisti kolmessa esityksessä, miten maan muokkausmenetelmät sekä kasvipeitteisyys vaikuttavat eroosion syntymiseen.

Sadeveesisimulaattori demonstraatio veti paikalle laskujemme mukaan n. 120 kuulijaa, joista suurin osa seudun viljelijöitä. Knaapin kolmesta esityksestä koottiin hankkeen ensimmäinen videoesitys. <https://www.youtube.com/watch?v=OEXuE6R5HwU&t=>

Järki Pelto -hankkeella oli sadeveesisimulaattorin lisäksi oma osasto katetussa teltassa, jossa jaettiin maaperän hoitoon liittyvää kirjallista materiaalia (mm. Järki-iskuja), ja Jussi Knaapi oli tuonut osastolle useita erilaisia maa- ja juurinäytteitä, joita hän aktiivisesti demonstraatioiden esitteli uteliaille viljelijöille.

Puontin peltopäivässä riitti kävijöitä 18.8.2017

Kolmas luentotilaisuus Salossa rengaskurssi 30.11.2017

Järki Pelto järjesti yhdessä yhteistyökumppaninsa OSMO-hankkeen kanssa kolmiosaisen luentosarjan peltojen tiivistymisen välttämiseksi, keinona maatalouskoneiden renkaiden parempi hallinta. Tilaisuudet toteutettiin Järki Pelto -hankealueella ja Järki Pelto vastasi tilaisuuksien järjestelyistä ja viestinnästä. OSMO -hankkeen **Jukka Rajala** ja **Tuomas Mattila** olivat tilaisuuksien sisällön pääsuunnittelijat, ja he toimivat myös itse luennoitsijoina. Hyöty kahden hankkeen yhteistyöstä oli ilmiselvää: kustannuksia saatiin jaettua ja väkeä houkuteltua paikalle varmasti enemmän kuin yksin toimimalla.

Sarjan ensimmäinen tilaisuus järjestettiin Salossa ammattikorkeakoulun auditoriossa 30.11.2017, ja siellä oli mukana 122 osallistujaa, joista 85 hankealueelta. Tilaisuuden pääpuhuja oli laukaalainen **Tapio Riipinen**, esitelmän aiheena oli renkaiden vetokyky. Esityksestä koostettiin myös video: <https://www.youtube.com/watch?v=bBrWWoKkoyc&feature=youtu.be>

SaMaRa-ryhmän halikkolainen viljelijä **Reijo Niemi** kertoi tilaisuudessa omista rengasvalinnoistaan ja kokemuksistaan.

Neljäs luentotilaisuus: Rengaskurssi osa 2 Paimiossa 13.12.2017

Rengaskurssin toinen luento (yhteistyössä OSMO-hankkeen kanssa) järjestettiin Paimion kaupungintalon auditoriossa 13.12.2017. Tilaisuuteen osallistui 109 osallistujaa, joista hankealueelta 64.

Paimion kaupungintalon auditorio täyttyi joulukuussa kun aiheena olivat työkoneiden rengasvalinnat 13.12.2017.

Puhujina olivat rengasalan yritysten edustajat, Michelinin tanskalainen **Åge Boeller** sekä Vianorin **Jari Aspelund**. OSMO-hankkeen **Jukka Rajala** kertoi tilaisuudessa omista käytännönläheisistä kokemuksistaan rengashankinnoissa. Tuomas Mattila OSMO-hankkeesta hoiti erinomaisesti Boellerin puheen käännöksen englannista suomeen.

Viides luento: Rengaskurssi osa 3 Salossa 18.1.2018

Rengaskurssin kolmannessa illassa luennoivat **Rajala ja Mattila**, ja tilaisuuteen sisältyi myös ryhmäkeskusteluja. Tilaisuuteen osallistui 70 osallistujaa. Tilaisuudesta tehtiin lyhyt video, jossa Tuomas Mattila haastatteli kahta rengaskurssille osallistunutta viljelijää.

<https://www.jarki.fi/sites/default/files/jarkinettiinrengaskurssiii.pdf>

Kuudes luentoilta: Maaperän mikrobiologia Salossa 1.3.2018

Maaperän mikrobiologia oli aiheena talven toisessa luentoillalla Salon kaupungin AMK:n auditoriossa. Pääpuhujana oli tutkija **Ansa Palojärvi** Lukesta. Viljelijä **Mathias Weckström** Raaseporista, Pargas gårdin tilalta, piti viljelijäpuheenvuoron.

https://www.jarki.fi/sites/default/files/1.3.2018_jarki_pelto_maapera.pdf

Tilaisuudessa oli mukana 75 osallistujaa.

Kuvassa tutkija Ansa Palojärvi luennoimassa Salossa maaperän mikrobiologiasta.

Seitsemäs luentoilta: Peltoluonnon monimuotoisuus Salossa 13.3.2018

Järki Pellon toinen teema on maanpäällinen peltoluonnon monimuotoisuus. Tästä teemasta järjestettiin luentoilta maaliskuussa, aiheena peltoympäristön linnut. Puhujina olivat Bird Life Suomen **Teemu Lehtiniemi**, LRS:n asiantuntija **Heikki Helle** ja Kauhajoen Kainaston metsästysseuran aktiivinen toimija **Juhani Toivakka**. Tilaisuus veti Salon AMK:n auditorioon 61 osallistujaa. <https://www.jarke.fi/sites/default/files/peltolintu13.3.2018jarkinettiin.pdf>

Kahdeksas luentoilta syväjuurisista kasveista ja kaistaviljelystä Paimiossa 20.4.2018

Yksi alkukyselyn mukaan kiinnostavimpia aiheita oli vastaajien mukaan syväjuuristen kasvien viljely. Se otettiin pääteemaksi keväisessä luentotilaisuudessa, jossa pohjanmaalainen viljelijä **Jussi Talvitie** kertoi syväjuuristen kasvien viljelystä. Hänellä on asiasta paljon kokemusta ja tieteellisiin tutkimuksiin pohjautuvaa tietoa. Toisena puhujana oli nousiaislainen viljelijä **Ilmari Hunsu**, joka esitteli uudenlaista viljelytekniikkaa, kaistamuokkausta ja -viljelystä, sen periaatteita ja laitteistoa. Tilaisuudessa oli mukana 57 osallistujaa, mikä oli keväiseen perjantai-iltaan varsin kunnioitettava määrä. <https://www.jarke.fi/sites/default/files/jarkinettiinkaistapaat.pdf>

Kolmas pellonpiennartilaisuus luonnon monimuotoisuudesta Kosken kartanolla 7.6.2018

Kosken kartano Perniössä valikoitui sopivaksi paikaksi pitää Järki Pelto -hankkeen luonnon monimuotoisuuteen keskittyvä pellonpiennarpäivä. Tilaisuus pidettiin arki-iltana kesäkuun alussa, ja paikalle tuli 32 osallistujaa. Illan asiantuntijoina toimivat **Eija Hagelberg**, BSAG, **Kim Jaatinen**, LRS, **Kristoffer Rancken** Åminne Gådsista sekä **Ahti Putaala**, Metsähallituksesta.

https://www.jarke.fi/sites/default/files/jarki_pelto_laukkasi_laitumien_laidoille.pdf

Toivon tilan syyskasvipäivässä Järki Pelto mukana 20.6.2018

Järki Pelto oli mukana esittäytymässä Toivon tilan syyskasvipäivässä juhannusviikolla. Iltapäivän kestävässä viljelijätapahtumassa kävi kymmeniä paikallisia viljelijöitä sekä maatalouskaupan edustajia.

Toinen kesäretki suuntautui länteen 19.-20.7.2018

Järki Pellon helteinen retki Länsi-Suomeen tehtiin 19. - 20.7.2018. Vierailukohteina olivat **Koneviestin viljelymenetelmäkoekenttä** Loimaalla, **Kauhajoen Kainaston metsästysseuran** ja nousiaislaisen Strip till-viljelijän **Ilmari Hunsan** maatila. Kesäretkellä oli n. 17 osallistujaa.

Kuvassa Ilmari Hunsa esittelemässä työkoneitaan kesäretkeläisille tilallaan Nousiaisissa.

<https://www.jarki.fi/sites/default/files/jarki-pelto-ja-lakeuden-kutsu.pdf>

Pellonpiennarpäivä: Lanausnäytös ja kuitulevityksen näytös 4.9.2018 Halikossa

Toivon Tilalla muotoiltiin peltoa **Markku Parikan** tasauslanalla 4.9.2018. Paikalla oli uudenlaista pellon muotoilua seuraamassa parikymmentä asiasta kiinnostunutta viljelijää. Samana päivänä pidettiin kuitulevitysnäytös SaMaRa-ryhmän jäsenen **Reijo Niemellä** tilalla, jossa oli mukana muutama osallistuja. Nämä tilaisuudet järjestettiin muita tilaisuuksia pienemmällä tiedotuksella, mutta lanausnäytöksestä tehtiin video, joka on katsottavissa jälkikäteen.

<https://www.jarki.fi/sites/default/files/lanausnaytos4.9.18.pdf>

Kuvassa viljelijöitä tutustumassa Parikan tasauslana- ja gps-laitteistoon.

Yhdeksäs luentoilta: Maanparannusaineet 20.9.2018 Salossa

Salon entisellä AMK:lla järjestetty tilaisuus käsitteli paljon puheena olleita maanparannusaineita kalkkia, kipsiä ja kuituja. Ääneen pääsivät asiantuntijat sekä tutkimus- että markkinointipuolelta, kun mukana oli luennoitsijoiden (**Sari Luostarinen**, Luke ja **Janne Heikkinen**, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus) lisäksi myös maanparannusaineita markkinoivia yrityksiä. Tilaisuudessa oli osallistujalistan mukaan n. 46 osallistujaa.

https://www.jarke.fi/sites/default/files/maan_parannusaineet_jarki_pellolla_0.pdf

Viides pellonpiennarpäivä: Sokerijuurikkaat teemana pellolla Paimiossa

Viimeinen pellonpiennarpäivä järjestettiin syysäässä Paimion Meltolassa **Sokerijuurikkaan tutkimuslaitoksella**. Tilaisuuden teemana oli maan kasvukunto erityisesti sokerijuurikkaan vilejyissä. Päivä sisälsi puheenvuoroja sekä käynnin viereisellä juurikaspellolla. Tilaisuudessa oli n. 35 osallistujaa.

Kymmenes luentoilta: Salaojitus teemana Salossa 13.11.2018

Järki Pellon viimeinen tilaisuus järjestettiin Salon entisellä AMK:lla, jossa sukkellettiin salaojituksen syövereihin. Mukana puhumassa olivat urakoitsija **Jouni Kolehmainen** Savon Salaoja Oy: stä, viljelijä **Mika Lehtinen** Kemiöstä, sekä **Jarmo Saukkola** Varsinais-Suomen Ely-keskuksesta. **Eija Hagelberg** esitteli osallistujille päättyvän Järki Pelto-hankkeen menneitä tapahtumia pähkinänkuoressa. Tilaisuudessa oli nimilistan mukaan n. 45 osallistujaa. Tilaisuus on kokonaisuudessaan nähtävänä videoituna tallenteena Järki Pelto-verkkosivuilla.

https://www.jarke.fi/sites/default/files/salaojat_jarki_pellossa.pdf

Videot

Hankesuunnitelman mukaisesti aloitettiin toisella maksatuskaudella tilaisuuksien kuvaaminen videolle. Hanke tuotti seuraavat videot:

- Puontin peltopäivässä toteutettua sadeveisisimulaattorin demonstraatiota, jota esitteli Järki Pelto -osastolla Jussi Knaapi.
- Rengaskurssin ensimmäisellä luentoillalla Olli-Pekka Ruposen haastateltavana rengasasiantuntija Tapio Riipinen.
- Rengaskurssin päätteeksi Tuomas Mattilan (OSMO-hanke) haastateltavana kaksi kurssille osallistunutta viljelijää
- Peltojen lanaus Toivon Tilalla
- Salaojatilaisuus marraskuussa Salossa

Kaikki tuotetut videot ovat esillä Järki Pelto -hankkeen verkkosivuilla:

<https://www.jarke.fi/fi/videot>

Hankkeessa tekstitetiin suomeksi arvostetun USA:laisen viljelijän ja maaperän hoidon puolestapuhujan Gabe Brownin luento syksyltä 2018 (löytyy videona Youtubesta). Suomenkielisellä tekstityksellä varustettuna Gabe Brownin luento löytyy nyt Järki Pelto-sivuilta: <https://www.youtube.com/watch?v=4zRzR1MAyRc&feature=youtu.be>

Viestintä

Facebookiin perustettiin aivan alkumetreillä julkinen Järki Pelto - ryhmä, jossa hoidettiin sekä hankkeen tilaisuuksien tiedotusta että edelleen hankkeen päättymisen jälkeenkin jaetaan ryhmäläisille tietoa maan kasvukunnon parantamisesta. Keväällä 2019 ryhmässä on mukana 414 jäsentä. Jäseniä on liittynyt ryhmään vielä hankkeen päättymisen jälkeenkin.

Nettisivut liitettiin Järki-hankkeen sivuille osoitteeseen www.jarki.fi. Sivulla on perustietoa tiedonvälityshankkeesta, yhteystiedot, tilaisuuksissa pidetyt esitykset ja lisäksi linkkejä olemassa oleviin maaperäsivustoihin, joista katsotaan olevan hyötyä hankealueen viljelijöille. Tarkka osoite <http://jarki.fi/fi/jarki-pelto>.

Neljästi vuodessa ilmestyvässä Järki- uutiskirjeessä <https://www.jarki.fi/fi/uutiskirjeet> on kerrottu tuoreita kuulumisia Järki Pelto-hankkeesta säännöllisesti. Järki-uutiskirjeen postituslistalla on yli 1000 vastaanottajaa.

Hankimme hankkeelle ryhmätekstiviestipalvelun, jonka avulla hankerekisterissä oleville lähetettiin aina tilaisuuksista muistutusviesti 1-2 vuorokautta ennen tapahtumaa.

SaMaRa-ryhmän viidakkorumpu oli yksi hankkeen ehkä parhaimpia tiedotuskanavia.

Sanomalehti-ilmoituksia on käytetty tilaisuuksista tiedottamiseen ja hankkeen näkyvyyden parantamiseksi. Tilaisuuksista on informoitu alueen viljelijöitä maksullisilla lehti-ilmoituksilla seuraavissa lehdissä: Salon Seudun Sanomat, Perniönseudunlehti, Salonjokilaakso, Kunnallislehti.

Kuntien maaseutusihteerien sähköpostilistojen välityksellä on jaettu tietoa hankkeen järjestämistä tilaisuuksista kolmen hankekunnan viljelijöille.

Tiedotteita medialle lähetettiin muutamaa päivää ennen kutakin tilaisuutta. Koetimme houkutella mediaa paikalle, ja siinä on onnistuttukin. Hankesuunnitelmassa tavoitteena oli koko hankkeen ajalta 10 lehtijuttua, ja tämä tavoite täytettiin: paikallislehtiin ja valtakunnan laajuisiin lehtiin on saatu 30 juttua hankkeesta.

- hankkeen alusta heinäkuun 2017 loppuun mennessä 13 lehtijuttua.
- elo-joulukuussa 2017 julkaistiin hankkeesta 3 lehtijuttua.
- tammi-kesäkuussa 2018 julkaistiin hankkeesta 13 lehtijuttua.
- heinä-joulukuussa 2018 julkaistiin yksi lehtijuttu

Näistä paikallislehdissä julkaistiin 14 ja 16 valtakunnallisissa lehdissä.

5. Tekijät

Hankkeen vastuullinen johtaja oli Järki-hankkeen projektijohtaja Eija Hagelberg. Hankkeen tiedotuksesta vastasi huhtikuuhun 2018 asti Järki-hankkeen tiedottaja Hia Sjöblom ja toukokuun 2018 alusta lähtien BSAG:n suunnittelija Sanna Söderlund. Järki Pellon alkuvaiheessa hankkeessa työskenteli suunnittelija FM Leo Hari, joka suunnitteli hankkeen nettisivuja, viljelijärekisteriä ja viljelijäkyselyä. Luonnon- ja riistanhoitosäätiön puolella hankkeen yhteyshenkilönä toimi asiantuntija Heikki Helle.

Hankkeen koordinointi toteutettiin kokeiluluontoisesti, hankesuunnitelman mukaisesti ostopalveluna paikalliselta viljelijältä, Olli-Pekka Ruposelta.

Järki Pelto -hankkeen kantavana ajatuksena on viljelijäryhmän toimiminen hankkeen suunnittelutiiminä. SaMaRa-ryhmä ("savimaiden rakenne") on kokoontunut jo marraskuusta 2014 lähtien. Alkuperäinen ryhmä koostuu salolaisista, paimiolaisesta ja yhdestä tarvasjokelaisesta

viljelijästä. Järki Pelto -hankkeen käynnistyessä ryhmää vahvistettiin kahdella sauvolaisella ja yhdellä paimiolaisella viljelijällä. SaMaRa-ryhmän jäsenet:

Olli-Pekka Ruponen (koordinointi)
Peppi Laine, Salo
Reijo Niemi, Salo
Markus Junnila, Salo
Timo Lehtinen, Paimio
Aki-Ville Valo, Paimio
Jarno Suominen, Sauvo
Janne Riski, Sauvo
Veli-Matti Jalli, Tarvasjoki
Kalle Kivelä, Salo

SaMaRa-ryhmä on kokoontunut tarpeen mukaan hankkeen edetessä. Ryhmän jäsenet osallistuivat aktiivisesti hankkeen tapahtumiin ja avustivat käytännön järjestelyissä. SaMaRa-ryhmän tapaamisissa on keskusteltu hankkeen tilaisuuksien aiheista ja ajankohdista, sekä suunniteltu ja analysoitu viljelijäkyselyä.

Alueen kolme kuntaa Salo, Paimio ja Sauvo osallistuivat hankkeeseen maaseututoimiensa kautta. Näin hankkeen käytössä olivat kuntien auditoriot sekä maaseutusihtheerien sähköpostilistat, mikä helpotti hankkeen viestintää merkittävästi.

6. Seuranta

Perustimme hankkeen alkuvaiheessa Excel-taulukkomuodossa rekisterin niistä viljelijöistä, jotka ovat osallistuneet hankkeen tilaisuuksiin. Tilaisuuksissa kävijöistä osa oli samoja henkilöitä useissakin eri tilaisuuksissa, osa on käynyt vain kerran tilaisuuksissa. Kahden vuoden jälkeen tilaisuuksissa on ollut 1200 osallistujaa, joista useat samoja henkilöitä eri tilaisuuksissa. Tätä pidämme tärkeänä saavutuksena, eli samat ihmiset tulivat hankkeen moniin tilaisuuksiin, mikä osoittaa tilaisuuksien hyvän laadun sekä osallistujien sitoutuneen kiinnostuksen aihepiiriin. Hankkeen tavoitteena oli saavuttaa puolet (n. 600) alueen 1200:sta viljelijästä. Tähän tavoitteeseen päästiin.

7. Tulokset

Järki Pelto-hankkeen toteutuneita tuloksia tarkastellaan tässä hankesuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden, tulostavoitteiden ja mittareiden näkökulmasta:

Tavoite 1

Lisätä seudun viljelijöiden tietotasoa savimaiden kasvukunnon parantamisesta sekä peltoluonnon monimuotoisuudesta niin käytännönläheisellä tavalla, että se johtaa konkreettisiin toimenpiteisiin.

Toteutunut tulos

Järki Pelto-hanke ei pyytänyt tilaisuuksien osallistujilta kirjallista palautetta, eikä myöskään suunniteltua loppuvaiheen viljelijäkyselyä toteutettu resurssipulan johdosta. Niistä olisi saatu arvokasta lisätietoa ykköstavoitteen toteutumisesta. Mutta muillakin keinoin voidaan asiaa tarkastella:

Hanke järjesti suunnitelman mukaisesti tapahtumia, joissa kaikissa käsiteltiin savimaiden kasvukuntoa tai peltoluonnon monimuotoisuutta. Tilaisuuksien asiantuntijat olivat pääsääntöisesti viljelijöitä, joilla oli aihepiiriin liittyvää käytännönläheistä tietoa, osaamista ja omia kokemuksia. Tätä arvostettiin Järki Pellon yleisössä saamamme suullisen palautteen perusteella. SaMaRa-ryhmän

suunnittelukokouksissa usein päädyttiin valitsemaan asiantuntijoiksi viljelijöitä tai ainakin sivutoimisia viljelijöitä, sillä käytännön vinkit ovat hankkeen kohderyhmälle erittäin tärkeitä. Asiantuntijoina oli myös tutkijoita, joilla oli käytännönläheinen ote ja viljelijöiden arjen ymmärrystä takataskussa. Luentoilloissa toimivaksi koettiin yhdistelmä, jossa tutkija alusti teoriapuolta ja käytännössä asiaa testannut viljelijä piti toisen puheenvuoron.

OSMO-hankkeen kanssa yhteistyössä järjestetty kolmiosainen Rengaskurssi toteutettiin samalla ajatuksella, jossa pyrittiin muutoksiin käytännössä. Myöhemmin yksi kurssiin osallistunut viljelijä kertoi, että hän on kurssin jälkeen alentanut työkoneidensa rengaspaineita, mikä on yksi konkreettinen todiste kurssin käytäntöpainotteisesta tiedonvälityksestä.

Järki Pellon luentoiltoja pidettiin 10, niissä oli yhteensä 20 asiantuntijaa äänessä. Viidessä pellonpiennarpäivässä ja kahdella kesäretkellä äänessä oli 18 asiantuntijaa, joista osa viljelijöitä, osa tutkijoita ja osa molempia. Kaikissa tilaisuuksissa varattiin aikaa myös lisäkysymyksille ja keskusteluille. Yrityksille annettiin mahdollisuus osallistua tilaisuuksiin, mikä osoittautui hyväksi toimintatavaksi. Tilaisuuksiin ei ollut ilmoittautumisia, mikä antoi viljelijöille vapauden päättää osallistumisensa viime hetkellä. Tätä on pidetty hyvänä tapana, koska viljelijöiden on vaikeaa sitoutua etukäteen tilaisuuksiin.

Paikallislehtiin saatiin tilaisuuksista 14 lehtijuttua ja valtakunnallisiin lehtiin 16 juttua. Seudun viljelijät saivat myös lehtijuttujen kautta tietoa hankkeen aihealueista. Voimme todeta, että kolmen kunnan viljelijät sekä monet muut viljelijät lähialueilla ovat saaneet runsaasti käyttökelpoista tietoa savimaiden kunnostuksesta sekä peltoluonnon monimuotoisuudesta Järki Pelto-hankkeen välityksellä.

Tavoite 2

Kehittää toimintamalli, jossa hankkeen koordinoinnin hoitaa paikallinen viljelijä, jonka tukena 8-10 henkinen valikoitu viljelijäryhmä osallistuu tapahtumien suunnitteluun.

Toteutunut tulos 2:

Tätä mallia testattiin, jotta tavoitettaisiin seudun viljelijät mahdollisimman runsaslukuisesti. Viljelijöiden aikatauluista, kiinnostuksen kohteista ja tarpeista tietävät parhaiten viljelijät itse. Verkostoituminen ja väen saanti tilaisuuksiin on helpompaa, kun kutsujina toimivat tavalliset toiset viljelijät.

Toimintamalli osoittautui jopa odotettua paremmaksi. Sitä käytiin läpi SaMaRa-ryhmän kanssa syksyllä 2018. Yhteistyö BSAG:n ja ostopalveluna hankitun koordinaattorin välillä toimi moitteettomasti läpi hankkeen. Syynä onnistuneeseen yhteistyöhön oli se, että molemmat osapuolet pitivät kiinni yhteisestä sopimuksesta, joka tehtiin hankkeen alkuvaiheessa. Sopimukseen oli hyvin tarkasti kirjattu koordinaattorin tehtävät.

SaMaRa-viljelijäryhmä oli omista työkiireistään huolimatta sitoutuneesti mukana hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Erytisen arvokasta tietoa ryhmän viljelijät antoivat sopivista ajankohdista tapahtumien järjestämiseen sekä myös puhujavalinnoista. Valinnat painottuivat käytännön viljelijöihin, sillä ryhmän viljelijöillä oli jo omakohtaisia kokemuksia siitä, minkätyyppiset asiantuntijat voivat tarjota viljelijöille hyödyllisimpiä ja käytännönläheisiä neuvoja.

Hankkeen edetessä todettiin, että paikalliset maatalouskaupat ja -yritykset ovat tärkeässä roolissa viestin edistämisessä. Yritykset olivat paikallisten viljelijäkontaktiemme ansiosta halukkaita yhteistyöhön hankkeen kanssa. Monet maatalouskaupat tulivat mukaan hankkeen infotilaisuuksiin, mistä oli hyötyä kohderyhmälle. Yritysyhteistyön merkitys on hankkeen aikana esille tullut tulos, jota kannattaa hyödyntää jatkossakin.

Yritysedustajilta saadun palautteen mukaan he arvostivat korkealle hankkeen järjestämiä tilaisuuksia, joissa he itse olivat myös oppimassa uutta tietoa. Uuden saamansa tiedon mukaan

heidän on entistä helpompaa tarjota viljelijöille yrityksensä kautta maan kasvukuntoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tuotteita, kuten erilaisia kerääjäkasvisiemenseoksia ja maanparannusaineita. Voimme todeta, että toimintamalli on toimiva.

Järki Pelto –hankkeen toimintamalli paikallisen maatalouden tiedonvälityshankkeen toteuttamiseksi

Yllä kuvattuna Järki Pelto toimintamalli paikallisen maatalouden tiedonvälityshankkeen toteuttamiseksi.

Tavoite 3

Lisätä tutkijoiden ja viljelijöiden välistä vuorovaikutusta.

Toteutunut tulos 3

Tietovaihtoa viljelijöiden ja tutkijoiden välillä on nykyisin varsin vähän, vaikka molemmille ammattiryhmille olisi hyötyä runsaammasta vuorovaikutuksesta. Hankkeessa tutkijoita ja viljelijöitä kannustettiin vuoropuheluun tilaisuuksien aikana, ja toivottiin että keskustelun avauksen jälkeen se jatkuu vielä hankkeen päätyttyäkin.

Joidenkin tilaisuuksien järjestelyissä osoittautui vaikeaksi löytää halukkaita tutkijoita luennoimaan. Ne tutkijat, jotka paikalle saapuivat, olivat asiasta ja esityksestä innoissaan ja osallistuivat keskusteluun yleisön kanssa.

Kuitenkin joudumme toteamaan, että uusia yhteistyön muotoja ei Järki Pellon myötä kehittynyt alueen viljelijöiden ja luennoivien tutkijoiden välille. Hankkeen suunnitteluvaiheessa oletettiin sen tapahtuvan luonnollisesti näiden kahden ammattiryhmän välisissä keskusteluissa.

Tavoite 4

Saada hankkeeseen osallistumaan noin puolet (n.600) seudun viljelijöistä (alueella yhteensä n. 1200 viljelijää), joista monet toivottavasti osallistuvat useaan tilaisuuteen.

Toteutunut tulos 4

Hankkeessa tuotettiin alkumetreillä viljelijärekisteri, johon kirjattiin tilaisuuksissa kävijät. Rekisteri ei ole täysin kattava, sillä esim. pellonpiennartilaisuuksissa nimien kerääminen kaikilta osallistujilta on

mahdotonta. Joissakin tilaisuuksissa nimilistoja ei yritettykään kerätä, vaan osallistujamäärät laskettiin paikan päällä. Rekisteri antaa joka tapauksessa kiinnostavaa tietoa, sillä siitä voi katsoa, kuinka moni viljelijä on osallistunut mihinkin tilaisuuteen. Jotkut ovat osallistuneet vain yhteen tilaisuuteen, mutta jotkut seudun viljelijät ovat ilahduttavasti käyneet miltei kaikissa Järki Pelto-hankkeen järjestämässä tilaisuudessa.

Rekisterissä mukana 565 nimeä (mukana ei ole Puontin peltopäivän osallistujat, joita oli n. 120, joista osan nimi on rekisterissä, mutta ei kaikkien). Tämän perusteella voidaan todeta, että hanke on tavoittanut ainakin 600 yksittäistä viljelijää. Osa näistä on hankekuntien ulkopuolella.

Rekisterin perusteella vuonna 2017 Järki Pellon tilaisuuksiin osallistui 769 henkilöä ja vuonna 2018 438 henkilöä eli yhteensä 1207 osallistujaa. Tässä määrässä mukana samoja nimiä monessa tilaisuudessa.

8. Johtopäätökset

Järki Pelto -hanke onnistui korkealla olleiden odotusten mukaisesti, ja osoittautui **toimivaksi konseptiksi** kestäväen maatalouden toimenpiteiden jalkauttamisessa sekä viljelijöiden aktivoimisessa. Maataloudessa paikallisuus on edelleen hyvin suuressa osassa monin tavoin, sillä sääolosuhteet, maalajit ja yhteistyöverkostot muodostavat oman mikroympäristönsä, jossa maanviljelijät toimivat arjessaan.

Viljelijöiden sitouttaminen mukaan hankkeen suunnitteluun ja toteuttamiseen SaMaRa-ryhmänä toimi loistavasti, sillä käytännön tarve oli tilaisuuksien sisällöissä ensisijaisena kriteerinä. Erinomainen ratkaisu oli myös **valita hankkeen koordinaattori viljelijöiden joukosta**, sillä toisten viljelijöiden on helpompi luottaa ja uskoa kolleegaan, kuin muusta toimintaympäristöistä tuleviin hanketyöntekijöihin. Viljelijäkoordinaattorilla oli myös käytännön maatalousosaaminen erittäin hyvin hallinnassa, joten hän tiesi, mitä asioita kannatti korostaa tilaisuuksissa ja mitä ei. Konkreettiset viljelijöiden neuvot auttoivat monessa tilanteessa, kuten siinä, ettei tilaisuuksiin vaadittu ilmoittautumista etukäteen. Myös **napakat iltajat kahvitarjoiluineen** suosivat viljelijöiden aikatauluja. Luentoiltoihin kuului puolen tunnin mittainen kahvi- ja pulintatauko, joka osoittautui arvokkaaksi ja suosituksi toimintatavaksi. Mainitut seikat näkyivät myös tilaisuuksien suosiona; paikalla oli aina viljelijöitä useista kymmenistä satoihin.

Hankeessa saatujen kokemusten perusteella voidaan todeta, että **maan kasvukunto on viljelijöitä yhdistävä tekijä**, sillä se kiinnostaa monihyötyisyytensä vuoksi eri näkökulmista katsottuna; paraneva kasvukunto tietää paitsi suurempia satoja, puskurikykyä ääreviä ilmasto-olosuhteita kohtaan, säästöjä tuotantopanosten pienentyessä mutta tarjoaa myös samalla moninaisia ympäristöhyötyjä.

Onnistunut viestintä teki hankkeen tunnetuksi. Siihen kuului aktiivinen viestiminen median suuntaan, saman kaavan mukaan tehtävät sanomalehti-ilmoitukset kaikista tilaisuuksista, viljelijöiden oma puskaradio, facebook-ryhmä sekä odotettua parempi näkyvyys niin paikallisessa kuin valtakunnallisessa mediassa. Mutta ilman **painavaa sisältöä** eivät viljelijät olisi tulleet tilaisuuksiin, joten hyvä suunnittelu viljelijäryhmän kanssa takasi tilaisuuksien kiinnostavuuden muiden viljelijöiden silmissä. Paitsi hankealueelta, tilaisuuksiin saavuttiin kauempaakin, myös muista maakunnista.

Tarve tiedon saamiselle ja tilaisuuksille, joissa tavata viljelijäkollegoita, on suuri. Hankkeen päättyessä monet kysyivät, mitä seuraavaksi. Tiedonnäkö ei siis tyydyttynyt Järki Pelto -hankkeella, vaan jatkotoiminnalle on valtava kysyntä. Järki Peltoa on **kohtuullisen helppo skaalata muille vastaaville alueille**.

Jatkotoimenpiteinä **Järki Pellon skaalaaminen** muille vastaaville alueille on erittäin suositeltavaa. Haasteena on löytää **motivoitunut ja koordinoitaitoja omaava viljelijä** vetämään hanketta, mutta kasvava tietoisuus ja kiinnostus maan kasvukuntoa kohtaan on tuottanut edelläkävijäviljelijöitä monin paikoin.

Viljelijälähtöinen lähestymistapa kestävän maatalouden hankkeissa on ensisijaisen tärkeä, mikäli halutaan saavuttaa aitoa vaikuttavuutta. Avain pienempiin vesistökuormituksiin, hiiltä varastoivaan maatalouteen sekä monimuotoisuuden lisäämiseen löytyy rakentavasta yhteistyöstä, aivan kuten Järki Pellossa toimittiin.

Yhteystiedot:

Projektijohtaja Eija Hagelberg
Elävä Itämeri säätiö (BSAG)
Keilaranta 5
01250 Espoo
0500 609 526
eija.hagelberg@bsag.fi
www.jarqi.fi

Järki Peltoa käsittelevät 30 lehtijuttua (myös Järki-nettisivuilla <https://www.jarki.fi/fi/jarki-mediassa>)

Farmi 3/2018

Kaistaviljely haastaa, säästää ja tuottaa [sivu 1](#) ja [sivu 2](#)

Maaseudun Tulevaisuus 18.5.2018

[Vesi kiinnosti EU-vieraita](#)

Turun Sanomat 3.5.2018

[Pioneeri herättelee huolta maan kasvukunnosta](#)

Salonjokilaakso 3.5.2018

[Syväjuuriset pelastajat monivammapelloille](#)

Kunnallislehti 24.4.2018

[Kaikki kevätyöt samalla koneella](#)

Salon Seudun Sanomat 20.4.2018

[Paimiossa esitellään täsmätyä kaistaviljelyä](#)

Koneviesti 3/2018

[Luisto on vältämätön paha](#)

Farmi 2/2018

Peltomaassa ahertavat lierot, [osa 1](#) ja [osa 2](#) [Ilmastonmuutos myllertää myös peltolinnustoa](#)

Koneviesti 3/2018

[Traktorin vetokyky, vetohyötysuhde ja maan suojele](#)

Salon Seudun Sanomat 10.3.2018

[Ilmastonmuutos vähentää peltolintuja](#)

Salonjokilaakso 1.2.

[Maatalouden rengaskurssilla puheet pyörivät "baareissa"](#)

Farmi 1 / 2018

[Renkaat rullaavat parhaimmillaan peltomaan hyväksi](#)

Maatilan Pellervo 3.1.2018

[Tiivistyminen hallintaan pienillä rengaspaineilla](#)

Maaseudun Tulevaisuus 20.12.2017

[Michelinin Boller: Traktoreihin myydään liian pieniä renkaita](#)

Kunnallislehti 19.12.2017

[Rengaspaineet vetivät salin täyteen viljelijöitä](#)

Salon Seudun Sanomat 24.8.2017

[Syysohran puinnista suoraan syysrapsin kylvöön](#)

ProSail 3/17

[Purjehtiva sikatilallinen rakastaa merta, eläimiä ja elämää](#)

Luoteis-Uusimaa 20.7.2017

[Verkatakkilan tilalla viljellään maan ehdoilla](#)

Maaseudun Tulevaisuus 19.7.2017

Maan kasvukunnon tarkkailussa lapiolla ja salaojapiikillä pitkälle

Vihdin Uutiset 18.7.2017

[Maaperän hyvinvointi kiinnostaa viljelijöitä](#)

Farmi 3 / 2017

[Täsmätoimet pellolla vievät kohti parempia satoja](#)

Perniönseudun Lehti 20.4.2017

[Kasvipeitteisyys suojaa vesistöjä ja peltoa](#)

Salon Seudun Sanomat 12.4.2017

[Pelloilta karkaa satoja kiloja pintamaata](#)

Luomulehti 2/2017

Yhteistyö mahdollistaa tehokkaamman konevoiman

Käytännön Maamies 2/2017

Järki Pelto panee savimaat kuntoon

Maaseudun Tulevaisuus 6.3.2017

Savimaille ei tarvitse antaa periksi

Perniönseudun Lehti 16.2.2017

Viljelijän on mentävä pelto edellä

Kunnallislehti 14.2.2017

[Kalevan alueen savipatjoillakin vesitalous on hallittavissa](#) ja [juttu jatkuu tässä](#)

Salon Seudun Sanomat 14.2.2017

Sikatilallinen panostaa savipeltojen rakenteeseen ja Itämereen

Maaseudun Tulevaisuus 13.2.2017

Uusi hanke tarjoaa tietoa savimaan viljelijöille